

MAANÕUKOGU

Protokoll nr. 55.

Koosolek 11. oktoobril 1917 kubermangu lossi Valges saalis,
Tallinnas, Toompeal.

Koosolek kell 6 p. l.

Koosolekust võtavad osa 38 nõunikku: J. Vilms, K. Parts, T. Laur, J. Koort, J. Ümarik, O. Strandmann, Piip, Hans Roos, H. Reiman, Hans Pöhl, J. Sihver, Victor Neggo, K. Virma, H. Pöögelman, J. Käerner, J. Reintam, Jul. Seljamaa, A. Birk, J. Anvelt, P. Pöld, J. Raamot, Joh. Kukk, T. Kuusik, A. Veiler, J. M. Ainson, H. Kask, J. Temant, Ar. Vallner, J. Kalm, Masik, M. Martna, K. Saral, Max Bock, N. Köstner, A. Leetsmann, K. Ast, H. Kruus, J. Jaakson.

Koosolekut juhatab A. Vallner.

Protokolli kirjutab alguses H. Kask, peale vaheaega V. Neggo.

Päevakord:

1. Presidiumi ja maavalitsuse liikmete valimine.
2. Okupeeritud maaga läbikäimise küsimus.
3. Algkoolide hoolekogude korraldus II lugemisel.
4. Vallamaksu võtmise eelnõu II lugemisel.
5. Maksuvõtmise eelnõu liikumata varanduse pealt II lugemisel.
6. Tööstuse asutuste hindamise eelnõu II lugemisel.
7. Valdade piiriküsimus.
8. Setude palve Petserimaa Eestimaa külge liitmise asjus.
9. Saadikute valimine Vabariigi nõukogusse.
10. Toitluse komitee ülevõtmise korraldus II lugemisel.

1. Presidiumi ja maavalitsuse liikmete valimine.

Eesti tööerakonna nimel annab J. Vilms järgmist teada: „Pärast seda, kui demokraatiline blokk ennast Maavalitsuse kokkuseadmisest kokkuleppe alusel sotsialistlike tiivaga lahti ütles, astus Eesti tööerakond ühiselt kõigi teiste sotsialistlike fraktsioonidega läbikäimisesse Maavalitsuse loomise asjus.

Täna aga selgus, et s.-d. enamlaste fraktsioon ennast Maavalitsuse ühisest tööst lahti ütleb, ja nii selgub, et ülejäänud sotsialistlikel fraktsioonidel Maavalitsuse kokkuseadmiseks tarvilist enamust ei ole, mispärast Eesti tööerakonnal pahempoolse Maavalitsuse kokkuseadmine võimata.“

Eesti s.-r. rühma nimel annab H. Kruus teada, et alguses s.-r. rühm nõus oli Eesti tööerakonnaga ühes valima. Et aga enamlaste fraktsioon pahemat tiiva ei toeta ja Maavalitsuse kokkuseadmisest loobub, ei või ka E. s.-r. fraktsioon Maavalitsuse kokkuseadmisest osa võtta.

Eesti s.-d. vähemlaste rühma nimel annab K. Ast teada, et E. s.-d. fraktsioon on valmis niihästi puhassotsialistlikest kui ka koalitsioonilisest Maavalitsuse kokkuseadmisest ja selle tööst osa võtma, kuid ainult seesugusel määral, kui palju rühma suurus seda proportsionaalselt lubab. Lõpus tähendab K. Ast, et pahemal tiival istujad ei ole mitte kõik sisemiselt sotsialistid, vaid paljud neist võiksid teistes parlamentides oma vaadete järele kindlasti paremal tiival istuda.

Enamlaste fraktsiooni nimel annab H. Pöögelmann teada, et seda silmas pidades, et neid, enamlasti, mõlemate tiivade poolt kui komistuse kiviks neile peetud on, ei saa enamlasted valimistest mitte osa võtma.

J. Temant teeb ettepaneku vaheaega teha.

H. Piip teeb ettepaneku päevakorra teist punkti enne vaheaega läbivõtta sellepärast, et tema, kui aruandja sõidu peale ruttab.

Selle ettepanekuga oldakse nõus.

2. Lähikäimine okupeeritud maaga.

H. Piip kannab ette kava lähikäimise asjus okupeeritud maaga. (*Vaata lisa nr. 1*).

Punkt 6 heidetakse aruandja poolt välja.

Kogueelnõu võetakse vastu ühel häälel.

Otsustatakse seda eelnõu esimesel lugemise järele maksmapanna.

Kuulutatakse vaheaeg ilma selle pikuse kindlaks määramata.

Peale vaheaega avatakse koosolek kell 8.30 m. õ.

Juhatab A. Vallner.

Protokolli kirjutab V. Neggo.

I. päevakorra punkt lükatakse edasi, sest et mõned fraktsioonid erakoosolekutel viibivad.

3. Koolihoolekogude ajutine korraldus.

Kolmas päevakorra punkt — algkoolide hoolekogu korraldus

— II lugemisel — võetakse muutmatult vastu. (*Vaata lisa nr. 2*).

4. päevakorra punkt lükatakse aruandja puudumise tõttu edasi.

4. Maanõukogu määrused ajutise Eesti-maa liikumata varanduste maksu kohta 1917 a.

5. päevakorra punkt — maksu võtmise eelnõu — võetakse muutmatult II lugemisel vastu. (*Vaata lisa nr. 3*).

5. Määrused vabrikute ja tööstuste ettevõtete hindamise üle seks juhtumiseks, kui nad vaenlase lähenemise puhul sõjavägede poolt ärahävitatakse.

Tööstuse asutuste hindamise eelnõu arutamise juures paneb aruandja ette komisjoni esimehele määrata tasuks päevaraha 20 rubla 15 rubla asemel ja liikmetele 15 rubla 10 asemel, missugune parandus ka vastu võetakse.

Terve eelnõu võetakse ühes parandusega § 13-mas vastu. (*Vaata lisa nr. 4*).

6. Päevakorra muutmine.

Maanõunik Põld palub bonide väljandmise küsimust järgmise koosoleku päevakorda üles võtta, mis ka vastu võetakse.

7. ja 8. päevakorra punktid lükatakse edasi, sest et eelnõu veel mitte valmis ei ole.

9. päevakorra punkt lükatakse selsamal põhjusel, nagu I päevakorra punkt, edasi.

7. Toitluskomisjoni ettepanekud Maanõukogule toitluskomiteede ülevõtmise asjus Eestimaal.

Toitluskomitee eelnõu võetakse II lugemisel muutmatult vastu. (*Vaata prot. nr. 54, lisa nr. 2*).

Maanõunik Reiman küsib, kas toitlusasja ülevõtmiseks eeltööd juba on tehtud.

Maavalitsuse esimees Raamot teatab, et toitluskomiteedele tarvilised teated on antud ja et neid kohe ülevõtma võib hakata, kui toitlusosakonna juhataja valitud on.

Maanõunik Sihver puudutab küsimust linna toitluskomiteede üleandmise kohta linnavalitsustele.

Aruandja maanõunik Kukk teatab, et kava selle kohta, milles aluseks on võetud Peterburi toitluskomitee ülevõtmine Peterburi linnavalitsustele, juba väljatöötamisel on ja nende päevade sees maapäeval vastu võib võetud saada.

Maanõunik Reiman teatab, et toitluskomiteede esitajate arvamise järele üleandmiseks ministeeriumi sanktsioon olema peaks.

Maavalitsuse esimees J. Raamot teatab, et toitlusminister maapäeva poolt juba projekti ootab.

Maanõunik Kalm avaldab soovi heinte üleandmise asjus eraldi akti kokku seadida.

8. Valimised.

Maanõunik H. Reimani ettepanekul valitakse saadik, kes Pihkvas ja Petrogradis kartulite väljaveo lõpetamise ja toitlusasjade üleandmise asjus samusid peaks astuma.

Valitakse saadikuks maanõunik H. Reiman.

Koosolek lõpeb k. 9.40 m. õht.

9. Järgmise koosoleku määramine.

Järgmise koosoleku algus määratakse 12. okt. 1917. a. k. 4 p. l. peale kindlaks.

H. Kask (*allkiri*).

J. Vilms (*allkiri*).

J. Temant (*allkiri*).

LISAD.

LISA nr. 1.

Läbikäimine okuperitud maaga.

1. Okuperitud maaga võib läbi käia ametliselt otsekohe ainult Punase-Risti sellekohase osakonna kaudu (Справочный Отдѣль о гражданскихъ плѣнныхъ/заложенникахъ и мирныхъ жителей оккупированныхъ мѣстностей/ при центральномъ комитетѣ по дѣламъ о военнопленныхъ Росс. Общ. Кр. Креста, Петроградъ, Литейный 47.), kes sellekohased teatelehed diplomatilisel teel või teiste Pun.-Risti Seltside kaudu maksuta edasitoimetab ja vastusi saab.

2. Sellele komiteele võib ka Eesti keeles kirjutada, tarvilisi teateid ülesanda (v. lisatud kaart). Asja kiirendamiseks ja üksikute arusaamatuste lahendamiseks on jaoskond valmis sellekohaste Eesti organisatsioonidega ligemasse kontakti astuma.

3. Linnadeliidul sarnaseid osakondi ei ole, vaid ta teeb tegemist ainult sõjavangidega (Comité Russe — Stockholm, Bureau du Comité Municipale de Moscou-Copenhague, Comité de Sécones aux prisonniers de guerre — Berne). On olemas rahvuslised komiteed poolakatel ja leedulastel. Teisi ei ole kindlasti teada.

4. Asja korraldamiseks oleks vaja selkohased Eesti komiteed elule kutsuda — üks maapäeva juures, Tallinnas, teised Peterburis, Stockholmis, Kopenhagis ja, kui vaja, ka mujal.

5. Tallinna E. K. asub maanõukogu juures ja seisab 5 liikmest koos; niisama 5 liiget on ka Peterburi E. K., mida maapäeva poolt valitakse. P. E. K. kuuluvad ka Eesti asemikud Riigi rahvaesituse kogudes. Neil komiteedel on kooptermise õigus, ja igal maanõukogu poolt valitud liikmel on õigus ühte koopteritud liikmetest oma isiklikuks asemikuks nimetada.

E. Komiteed on otsusevõimulised, kui vähemalt 3 maapäeva poolt nimetud liiget ehk nende isiklist asemikku koos on.

6. Tallinna E. K. tegevuskava määrab ligemalt ära maanõukogu. Samuti on maanõukogu ees vastutavad Peterburi E. K. liikmed.

7. Väljamaade E. K. komiteede ligem organiseerimine jääb Peterburi E. K. hooleks, kes selles asjas Punase Risti, linnade ja semstvo liidu ning rahvusliste komiteedega läbikäimisesse astuma peab. Esialgselt võiks Stockholmi Eesti komitee asjus Dr. B. Salin'iga, Nordiska Museet, läbikäimisesse astuda, või direktor Dr. G. Danell, Upsala, seminarist. Väljamaa komiteede ülesandeks oleks läbikäimise võimalust okkuperitud maaga kiirendada.

8. Peterburi E. K. ülesandeks on, peale selle, üleüldispolitilistes asjades kontakti olla, ja kui meil muu otsekohene Maaesitus puudub, siis Eesti rahva huvide kohaselt välja astuda tervelt, või oma asemikkude läbi; sarnasel korral on kahel Maanõukogu poolt valitud liikmel ehk nende isiklistel asemikkudel veto õigus.

9. Asjaajamise finantserimiseks peaks Maanõukogu omalt poolt, kui võimalik, mõne summa määrama, meie ühiskondlikud ja rahaasutused seda toetama.

10. E. Komiteed annavad aru ja vastutavad Maanõukogu (Rahvuskogu?) ees.

11. Kirjavahetus okkuperitud maalt sünnib samal teel, kusjuures kõigepealt vaja okkupatsiooni ülemuse käest (Kreischef)*) Suchbogen väikese tasu eest saada.

Открытое письмо
Рос. Общ. Кр. Креста.

Въ Справочный Отдѣлъ о гражданскихъ плѣнныхъ при Центральномъ Комитетѣ по дѣламъ о военноплѣнныхъ.

Петроградъ.
Литейный пр., д. № 47.

Имя
Званіе
Послѣдній адресъ разыскиваемаго лица:
Губ. уѣздъ
Вол. село, гор.

*) Üks sõna originaalis ei ole loetav.

ул. № дома
Прошу сообщить о вышеупомянутомъ лицѣ слѣдующія свѣдѣнія: его адресъ, состояніе здоровія, нуждается ли въ деньгахъ, и передать слѣдующее сообщеніе:

. мѣсяца дня, 191 . . . г.
Фамилія просителя
Имя
Адресъ

LISA nr. 2.

Кoolihoolekogude ajutine korraldus.

1. Koolihoolekogud seatakse esialgselt iga valla- ehk linna alla kuuluva algkooli juures järgmiselt kokku: ühest kooliõpetajate esitajast, 2 lastevanemate esitajast ja 2 vallanõukogu või linnavolikogu asemikust.

2. Maakonna valitsuse alla kuuluvate algkoolide hoolekogudesse astub valla- või linna esitajate asemele 2 maakonna nõukogu valitud asemikku.

3. Kõikidel koolis töötavatel kooliõpetajatel on hoolekogus nõuandev hääl.

4. Hoolekogu liikmed valivad oma keskel juhataja.

5. Hoolekogude ülesandeks on muretseda kõigi eest, mis nende hoole alla kuuluvate koolide heakäekäigusse ja korrasse puutub. Nad valvavad korraliku koolikäimise üle, hoolitsevad koolimaja korrashooldmise eest, korraldavad laste tervise ja taiduolusid (õomajad, korterid, ühissöömine, eine, mänguplatsid), kaugemal asuvate laste vedu kooli juure, aitavad varustada kehvemaid õpilasi riietega, jalavarjuga, õpetarvetega jne.

6. Hoolekogud teevad oma ettepanekud kooliasjus niihästi valla haridusnõukogule, kui ka otsekohe vallanõukogule.

LISA nr. 3.

Maanõukogu määrused ajutise Eestimaa liikumata varanduste maksu kohta 1917. aastal.

Maanõukogu otsustas:

I. Eestimaa ajutise administratiivlise korralduse ja kohalise omavalitsuse 30. märtsi 1917. a. seaduse III jaos § 5 p. 5 põhjal Eestimaal liikumata varanduste pealt ajutist maksu võtta, võtta uuendatud omavalitsuse asutuste sisseseadmiseks ja käimapanemiseks ning Maa jooksvate kulude katmiseks.

II. Ajutist maksu maa ja hoonete pealt järgmiselt kindlaks määrata:

a) Harju-, Järva-, Viru- ja Läänemaal 60 kop. iga adra sajandiku pealt. Tartu-, Viljandi-, Võru- ja Pärnumaal 25 kop. iga maksurubla pealt.

b) Hoonete maks kõigis maakondades 10 kop. maksualuse puhta sissetuleku rublast. Maksu alla langevad hooned, mille puhas maksualune sissetulek üle 20 rubla on hinnatud.

c) Maks vabrikute ja tehaste hoonete pealt Põhja-Eesti maakondades 1% hinnatud väärtusest.

III. Maksuvõtmiseks järgnevad määrused maksma panna.

Määrused ajutise Eestimaa liikumata varanduste maksu kohta 1917. aastal.

A. Maamaks ja hoonete maks maakondades.

1. Teatelehed saadetakse maksjatele vallavalitsuste kaudu kätte mitte hiljem, kui 15. nov. s. a.

2. Maksu tasumise viimane tähtaeg on 15. detsember 1917. Pärast seda võetakse iga terve ehk alanud kuu eest 1% trahvi. Kui maks kuue kuu jooksul tasutud ei ole, võetakse iga järgneva terve ehk alanud viivituse kuu eest 2% trahvi. Maavalitsusel on õigus maksumaksjaid trahvidest vabastada, kui viivitus mõjuvatel põhjustel on sündinud.

3. Maa ja maakondade kasuks võetav maks antakse maksjatele ühes summas teada.

4. Maksu võtavad vastu Maavalitsuse korraldusel kuni 15. det. 1917:

- a) kõik vallavalitsused,
- b) laenuasutused maal ja linnas, kellega Maavalitsus lepingusse astunud,
- c) maakonna-valitsused, ja
- d) Maavalitsuse kassa, kuhu raha ka postiga võib saata.

5. Maksu kohta peetakse iga maakonna jaoks eraldi arve. Maakondade osa sissetulnud maksust saadetakse maakonna valitsustele igal esimesel kuupäeval ära.

6. Teatelehele jäetakse vaba ruum, kuhu vallavalitsused oma kasuks võetava maksu-osa võivad sisse kirjutada ja ühtlasi sisse nõuda. Vallale määratud maksu-osa kohta maksavad needsamad määrused tähtaegade ja trahviraha kohta, mis p. 2 nimetatud.

7. Vallale määratud osa maksetakse otsekohe valla laekasse.

8. Kviitungid maksu maksmise üle Maa- ja Maakonna-laegaste heaks antakse välja maksumaksjatele maksu vastuvõtmise kohtades.

9. Maksujaotuse lähem korraldus jäetakse Maavalitsuse hooleks, kes ülemalseisvate määruste piirides maksuvõtmise instruksiooni välja töötab.

LISA nr. 4.

Määrused

vabrikute ja tööstuse ettevõtete hindamise üle seks juhtumiseks, kui nad vaenlase lähenemise puhul sõjavägede poolt ärahvitatakse:

1) Vabrikute ja tööstuse ettevõtete hindamiseks asutatakse kohalikkude linnade ja maakonna valitsuste poolt iseäralised komisjonid, mis selle linna või maakonna piirkonnas töötavad, kus nemad asutatud on.

2) Hindamise komisjonid seisavad koos:

a) komisjoni esimehest ja ühest liikmest, keda maakonna- või linnavalitsus määrab,

b) 1 suurtööstuse esitajast suurtööstuse ettevõtjate ühisuse poolt,

c) 1 väike- ja kesktööstuse esitajast väike- ja kesktööstuse ettevõtjate ühisuse poolt.

Tä h e n d u s: Seal, kus ettevõtjate ühisusi ei ole, kutsub kohalik omavalitsus suur- ja väiketööstuse ettevõtjate esitajaid selle tööstuse ettevõtjate hulgast oma äranägemise, ehk ettevõtjatega kokkuleppimise teel, komisjoni liikmeks.

3) Komisjonide arvu linna või maakonna piirides määrab kindlaks sellekohane linna või maakonna valitsus.

4) Komisjonidel on õigus asjatundjaid (ekspertisi) oma töödest nõuandva häälega osavõtma kutsuda.

5) Ettevõtjad, kes oma varandusi hinnata soovivad, seadvad varanduse nimekirja kokku ja annavad vähemalt 2 eksemplaris komisjoni. Varanduste nimekiri peab eneses peale varanduste üksikasjalise ülelugemise veel teateid nende praeguse seisukorra, kui ka rahalise väärtuse üle sisaldama.

6) Hindamise komisjon vaatab ühe nädala jooksul nimekirja läbi ja kinnitab ta sel puhul, kui nimekiri tõelikule asjale vastab. Tarbekorral lisab komisjon varanduste nimekirjale tarvilised parandused juurde.

7) Hindamise komisjoni otsuse üle seatakse kokku protokoll, millele kõik komisjoni liikmed ja hindamise juures olnud kõrvalised isikud allakirjutavad.

8) Komisjoni sisseantud varanduste nimekirjadest jääb üks eksemplar protokollile juurde, kuna teisele eksemplarile protokollile ärakiri peale kirjutatakse, millele ka kõik komisjoni liikmed allakirjutavad ja see eksemplar antakse varanduse omanikule ehk tema volinikule välja.

9) Hindamise komisjonil on õigus varanduste omanikkudelt tema poolt ülesantud hindade kohta tõendavate dokumentide ettenäitamist nõuda.

10) Hindamise komisjoni tegevuse peale võib 2 nädala jooksul kaebtust anda kubermangu hindamise komisjoni, mille otsused lõpulikud on.

11) Kubermangu hindamise komisjon seisab koos:

a) esimehest ja ühest liikmest, keda Maavalitsus määrab,

b) ühest suurtööstuse esitajast, keda Tallinna vabrikantide selts saadab,

c) ühest väike- ja kesktööstuse esitajast, keda kesktööstuse ühisus saadab.

12) Ühes varanduste nimekirja sisseandmisega maksavad varanduste omanikud Eesti Ajutise Maavalitsuse kassasse hindamise kulude katmiseks hindamiseks ülesantud varanduste väärtusest järgmisel viisil maksu:

Summadest kuni 10.000 rbl. — 0,5%.
 „ 10.000 kuni 100.000 r. —
 50 rbl. — 0,2% summa-
 dest mis üle 10.000.
 „ 100.000 kuni 500.000 r. —
 230 rbl. — 0,1% summa-
 dest, mis üle 100.000.

Summadest 500.000 kuni 1.000.000 r.
 — 630 rbl. — 0,05% sum-
 madest, mis üle 500.000.
 „ üle 1.000.000 rbl. — 880
 rbl. — 0,025% summadest,
 mis ole 1.000.000.

13) Hindamise komisjoni liikmetele maksetakse Maavalitsuse kassast päevarahasi hindamise juures oldud päevade eest: esimehele 15 rbl. päevas ja teistele komisjoni liikmetele 10 rbl. päevas, peale selle sõidurahad tegeliku hinna järele.

14) Asjatundjatele maksetakse tasu komisjoni määramise järele.

15) Kantselei teenijate palgad ja asja-
 ajamise peale väljaantavad summad mää-
 rab komisjoni esimees ära.